

Základní škola nadporučíka letectva Josefa Františka a Mateřská škola
Otaslavice

Preventivní program školy (PPŠ) pro školní rok 2018 – 2019

Ředitel školy	Mgr. Vladimír Leitgeb
Školní metodik prevence (ŠMP)	Mgr. Barbora Muliková
Výchovný poradce (VP)	Mgr. Zdeňka Špačková, Mgr. Vladimíra Špačková
Telefon školy	582 370 718
E-mail školy	zsif@otaslavice.cz
Konzultační hodiny ŠMP	St 13:30 – 14:15 Čt: 13:30 - 14.15 nebo dle dohody
E-mail ŠMP	zsjfmulikova@otaslavice.cz
Typ školy	Základní škola
Počet tříd	9
Počet žáků	183
Počet pedagogických pracovníků	18

Minimální preventivní program vypracovala Mgr. Barbora Muliková – Školní metodik prevence (ŠMP)

.....
Mgr. Barbora Muliková
(ŠMP)

.....
Mgr. Vladimír Leitgeb
ředitel školy

Obsah

Obsah.....	2
1. Vnitřní zdroje pro tvorbu PPŠ.....	3
2. Vnější zdroje pro tvorbu PPŠ.....	5
3. Cíle PPŠ a prostředky k jejich dosažení.....	8
4. Dílčí cíl pro školní rok 2018 -2019.....	12
5. Plán preventivních programů, besed a jiných akcí pro žáky školy.....	13
6. Oblast aktivit pro volný čas dětí.....	14
7. Plánované akce pro rodiče a rodiče s dětmi.....	15
8. Metody a formy práce preventivních aktivit.....	16
9. Spolupráce s jinými specialisty.....	19
10. Kontakty.....	19
11. Seznam příloh.....	22
Příloha č. 1.....	23
Školní program proti šikanování.....	23
Příloha č. 2.....	37
Hodnocení Preventivního programu školy 2017/2018.....	37
Příloha č. 3.....	40
Přehled vybraných platných předpisů pro oblast prevence rizikového chování.....	40
Příloha č. 4.....	49
Témata PPŠ začleněná do jednotlivých předmětů v našem ŠVP.....	49
Zdroje a seznam použité literatury.....	54

1. Vnitřní zdroje pro tvorbu PPŠ

Charakteristika školy

ZŠJF a MŠ Otaslavice je úplná venkovská škola. Areál ZŠ Otaslavice tvoří hlavní budova, ve které jsou umístěny všechny třídy, tělocvična, družina, kuchyně a jídelna. Součástí je přilehlý pozemek se školní zahradou, která je v současné době využívána jen minimálně. Naproti školy je farská zahrada (Místo setkání), kterou využívají děti ze školní družiny.

Školu navštěvují děti z okolních vesnic (Vranovice, Kelčice, Vincencov, Kobeřice, Brodek, Dobrochov, Dobromilice, Kralice) a z Prostějova. I. stupeň tvoří 5 tříd, II. stupeň 4 třídy. Školní družina má tři oddělení, z toho jedno slouží pro dojíždějící děti. Výuka je přizpůsobena příjezdům a odjezdům autobusů. Začíná v 7.50 hodin. Škola je vybavena počítačovou učebnou, v době malých přestávek mají děti možnost využívat relaxační koutky, na prvním stupni je v každé třídě koberec.

Rizikové prostory ve škole

Mezi riziková místa je nutno obecně zařadit WC a umývárny, dále pak zákoutí u šaten, prostor u výtvarné dílny, šatny u tělocvičny.

Ve všech uvedených prostorách jsou určeny dozory, které vykonávají pedagogičtí pracovníci.

Monitoring výskytu rizikových projevů chování (RPCH) mezi žáky naší školy

Monitoring výskytu RPCH probíhá formou anonymního dotazníkového šetření a také formou rozhovorů s žáky v rámci hodin výchovy k občanství a výchovy ke zdraví.

Jsme velmi rádi, že nám při vyhledávání RPCH ve škole pomáhají jak naši žáci, tak i jejich rodiče. Také díky této spolupráci se nám daří ve škole vytvářet bezpečný prostor pro naše žáky.

Závěry zprávy o plnění Preventivního programu školy za školní rok 2017 – 2018

Z hodnocení plnění PPŠ za rok 2017/2018, které je přílohou PPŠ vyplývá výskyt RPCH. Během roku byly řešeny drobné přestupky proti školnímu řádu. Objevily se však případy rizikového chování žáků na sociálních sítích.

V příštím školním roce se budeme komplexně zabývat tématy bezpečného internetu. Také prevencí užívání běžně dostupných návykových látek (tj. alkoholických nápojů, tabákových výrobků), budeme také pokračovat v preventivních aktivitách týkajících se zdravého životního stylu, především s podporou sportovních aktivit.

Z důvodu zvýšení bezpečného prostředí ve škole byl školní řád doplněn o zákaz používání mobilních telefonů ve škole. Na tento krok máme pozitivní ohlasy i ze strany rodičů.

V následujícím školním roce budeme mimo jiné pokračovat v sociometrických šetřeních, především z portálu „Naše škola“ a sledovat vývoj oproti minulému školnímu roku.

Školní metodik prevence (ŠMP), preventivní tým

Při řešení jednotlivých rizikových projevů chování úzce spolupracuje tým ve složení: ŠMP, výchovní poradci (VP), třídní učitel, ředitel, zástupkyně ředitele. Z každého jednání s rodiči je proveden zápis a jednotlivé rizikové jevy jsou zaznamenávány ŠMP i výchovným poradcem. O problémech a řešeních jsou informováni všichni členové pedagogického sboru.

Školní metodik prevence (Mgr. Barbora Muliková) je garantem Preventivního programu školy (PPŠ). V rámci své činnosti připravuje PPŠ a jeho realizaci na škole. O programu jsou informováni všichni učitelé, rodiče (při třídních schůzkách), žáci (v hodinách) a prostřednictvím internetu i široká veřejnost.

Mimo přípravy PPŠ připravuje projekty primární prevence přímé činnosti a projekty primární prevence nepřímé činnosti. Celá tato činnost je ve spolupráci s pedagogy školy. ŠMP spolupracuje s výchovným poradcem, třídními učiteli a ostatními pedagogy, dále s PPP a SPC Prostějov, OSPOD a dalšími odborníky, institucemi a organizacemi. O průběhu naplňování PPŠ informuje vedení školy a spolu s ním pravidelně vyhodnocuje aktuální situaci ve škole.

Vnitřní informační zdroje školy

- odborná a metodická literatura
- videoprogramy a výukové programy
- www stránky školy
- schránka důvěry, e-mailová adresa ŠMP
- nástěnka prevence

2. Vnější zdroje pro tvorbu PPŠ

Preventivní program školy (PPŠ) a školní preventivní strategie vychází z Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR (č.j. 21291/2010-28).

STRATEGIE

- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013-2018
- Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 až 2018, č.j.431/10
- Strategický protidrogový plán Olomouckého kraje na období 2015 -18
- Strategie prevence kriminality na léta 2016 – 2020
- Krajský plán primární prevence na léta 2015- 18

ZÁKONY

- Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
- 562/2004 Sb. změna některých zákonů v souvislosti s přijetím školského zákona
- 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů - *návrh změny zatím neprošel legislativním schvalovacím procesem, platné je znění z 12. 1. 2016*
- Zákon o hazardních hrách č. 186/2016 Sb. Platný od 1. ledna 2017
- Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů - platné znění od 1. 7.2017

- Zákon č. 65/2017 Sb. Zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, účinnost od 1. 5.2017
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

VYHLÁŠKY

- Vyhláška č. 27/2016 Sb. **o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných ve znění účinném od 1. 9.2017**
- **Vyhláška č. 197/2016 Sb.**, kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- Vyhláška č. 116/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže č.j.: 21291/ 2010-28
- Vyhláška č. 412/2006 Sb., kterou se mění vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditačních komisí a kariérním systému pedagogických pracovníků

METODICKÉ POKYNY A DOPORUČENÍ

- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j.: MŠMT-21149/2016)

- Metodické doporučení k prevenci rizikového chování dětí, žáků a studentů ve školách a ve školských zařízeních (č.j.: MŠMT 21291/2010-28) + přílohy pro jednotlivé typy rizikového chování:
- návykové látky, 2. rizikové chování v dopravě, 3. poruchy příjmu potravy, 4. alkohol, 5. syndrom CAN, 6. školní šikanování, 7. kyberšikana, 8. homofonie, 9. extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus, 10. vandalismus, 11. záškoláctví, 12. krádeže, 13. tabák, 14. krizové situace spojené s násilím, 15. netolismus, 16. sebepoškozování, 17. nová náboženská hnutí, 18. rizikové sexuální chování, 19. příslušnost k subkulturám, 20. domácí násilí, 21. hazardní hraní,
- Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance (č.j.: 14423/99-22)
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví (č.j.: 10194/2002 –14)
- související normy: *Zákon o sociální potřebnosti č. 422/2003 Sb. (novela zákona č. 482/1991 Sb.) – ohlašovací povinnost školy při neomluvených hodinách; Zákon o sociálně-právní ochraně dětí č. 359/1999 Sb. (změny - platné znění od 1. 1. 2015 – více o ohlašovací povinnosti školy)*
- Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané, (č.j.: 25884/2003-24)
- související norma: *Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže č. 218/2003 Sb. platné znění od 1. 6. 2015*
- Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT (č.j.: 37 014/2005-25)

Cílem Preventivního programu školy je orientace na osobnost žáka a jeho začlenění do kolektivu, na vytváření kvalitních mezilidských vztahů, čímž lze předcházet negativním sociálním jevům.

3. Cíle PPŠ a prostředky k jejich dosažení

Dlouhodobým cílem v rámci preventivních aktivit je zvyšování sociálních kompetencí, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomění si důsledků jednání, dále posilování komunikačních dovedností, vytváření pozitivního sociálního klimatu a formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám:

- vedení žáků k dodržování stanovených pravidel (zejména pravidel školního řádu a slušného chování),
- eliminace vulgarismů a nadávek mezi žáky,
- vedení žáků k ochraně zdraví, budování postojů k odmítání alkoholu a omamných psychotropních látek a jedů,
- vedení žáků k vzájemné pomoci a ohleduplnosti,
- výchova žáků ke kladným hodnotám, vedení k občanské a právní odpovědnosti za sebe a své jednání,
- vedení žáků k postojům proti rasismu,
- učení žáků dovednostem, které budou dobře uplatnitelné v životě (zaměření na činnostní učení s využitím v praxi).

Střednědobé cíle vycházejí z cílů dlouhodobých – posílení správných postojů v oblasti RPCH, a postojů spojených se zajišťováním osobního bezpečí:

- průběžné sledování situace ve škole z hlediska rizikového chování – kladení důrazu na prevenci,
- preventivní aktivity a programy speciálně zaměřené na jednotlivé rizikové skupiny žáků,
- prezentace školy prostřednictvím webových stránek a jiných aktivit,
- vzdělávání pedagogů v oblasti prevence školního násilí,
- práce třídních učitelů s třídními kolektivy a řešením konfliktních situací mezi žáky, komunikace učitel – žák,
- účast rodičů na akcích školy.

Krátkodobé cíle vyplývající ze střednědobých cílů:

- vedení žáků k sebehodnocení,
- posilování pozitivních vztahů v jednotlivých třídách,
- vedení dětí k vzájemné toleranci,
- zachycení dětí z rizikových prostředí,
- pomoc rodičům při řešení problémů jejich dětí,
- prevence nebezpečí a rizikových forem chování,
- prevence drog a jiných závislostí,
- učení žáků umět najít a poskytnout pomoc, komunikovat s linkami pomoci a znát je.

Cíle ve vztahu k jednotlivým cílovým skupinám

Žáci

- prevence výskytu RPCH,
- informovanost v oblasti prevence internetové kriminality,
- eliminace výskytu projevů rizikového chování mezi žáky,
- vytváření bezpečného prostoru ve škole,
- podpora zdravého životního stylu,
- podpora osobnostního růstu žáků,
- vytváření tvůrčího a zdravě konkurenčního prostředí ve škole.

Rodiče

- informovanost v oblasti prevence a výskytu RPCH,
- informovanost o dění ve škole, podpora spolupráce školy a rodiny.

Pedagogové

- informovanost v oblasti prevence RPCH,
- vzdělávání v oblasti prevence a výskytu RPCH,
- zvyšování kvalifikace ŠMP a výchovného poradce (VP),
- aktivní účast pedagogů při vytváření bezpečného prostoru ve škole.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Prostředky k dosažení stanovených cílů ve vztahu k žákům školy:

- realizace preventivních programů s tématy spojenými s RPCH (zodpovídají vyučující a třídní učitelé),
- začlenění témat spojených s prevencí RPCH do výuky (výchova ke zdraví, výchova k občanství, přírodověda, přírodopis, zeměpis, chemie, dějepis) – zodpovídají vyučující,
- poradenská činnost ŠMP a VP,
- nástěnka primární prevence, schránka důvěry (zodpovídají ŠMP, VP),
- aktivní přístup a podpora ze strany vedení školy při realizaci MPP,
- spolupráce pedagogů s ŠMP a VP při řešení problémových situací,
- spolupráce školního preventivního týmu při řešení výskytu RPCH,
- monitorování vztahů v třídních kolektivech (zodpovídají třídní učitelé a vyučující),
- zajištění dozoru v méně frekventovaných částech školy (zodpovídá vedení školy),
- spolupráce vedení školy s radou žáků,
- zajištění informovanosti žáků o činnosti ŠMP a VP (zodpovídají ŠMP a VP – informační schůzky ve třídách),
- vzdělávání ŠMP a VP,
- dotazníková šetření k problematice alkoholových a jiných závislostí (zodpovídá ŠMP).

Prostředky k dosažení stanovených cílů ve vztahu k rodičům žáků:

- poskytování poradenství ze strany ŠMP a VP,
- informační nástěnka prevence (zodpovídá ŠMP),
- aktualizace databáze organizací zaměřených na poradenství v oblasti RPCH - Síť pomoci (zodpovídá ŠMP),
- předávání aktuálních informací na třídních schůzkách (zodpovídají třídní učitelé),
- informace na školním webu (ŠSP, PPŠ, Školní řád) – zodpovídá ŠMP a vedení školy,
- řešení problémů ve spolupráci s třídním učitelem, VP, ŠMP, vedením školy,
- zajištění informovanosti rodičů o činnosti ŠMP a VP – třídní schůzky,
- konzultační hodiny ŠMP a VP.

Prostředky k dosažení stanovených cílů ve vztahu k pedagogům:

- seznámení vedení školy a pedagogů s PPŠ,

- informační nástěnka prevence,
- aktualizace databáze organizací zaměřených na poradenství v oblasti RPCH (zodpovídá ŠMP),
- manuál k řešení krizových situací,
- poradenská činnost VP a ŠMP,
- vzdělávací programy s tématy RPCH (dle aktuální nabídky),
- předávání aktuálních informací a materiálů metodikem prevence a výchovným poradcem,
- vytvoření knihovny prevence (zodpovídá ŠMP),
- vzdělávání ŠMP a VP.

Propagace

Informace o propagaci rizikového chování mohou všichni zúčastnění nalézt v těchto zdrojích:

- na webových stránkách školy je zveřejněn obsah PPŠ,
- nástěnka Prevence v 1. patře školy ZŠJF Otaslavice.

Zaměření PPŠ

Náš PPŠ vychází z Preventivní strategie a dlouhodobý preventivní plán Základní školy nadpor. let. Josefa Františka a Mateřské školy Otaslavice a z příslušné legislativy. Je zaměřen na prevenci, evidenci a eliminaci rizikového chování, vytváření zdravého sebevědomí žáků, bezpečného klimatu ve škole, a také předcházení rizikového chování a vytváření komunikativního prostředí na škole.

S PPŠ jsou seznámeni všichni pedagogičtí pracovníci, kopie je umístěna ve sborovně, na www stránkách školy a u ŠMP. Aktuální informace jsou průběžně sdělovány třídním učitelům. Rodiče jsou seznámeni s PPŠ na třídních schůzkách a prostřednictvím www stránek, žáci prostřednictvím třídních učitelů.

Obecné zásady

PPŠ (všichni učitelé, popř. nepedagogičtí pracovníci):

- vytvářet příjemné a klidné mikroklima školy,

- vytvářet optimální podmínky pro vzdělávání žáků,
- včas odhalovat a podchycovat poruchy vývoje, učení a chování u žáků,
- soustavně a pečlivě sledovat vývojové a individuální potřeby žáků,
- posilovat zdravou sebedůvěru žáků,
- učit žáky překonávat problémy a zátěžové situace,
- rozlišovat hierarchii hodnot,
- navázat úzký kontakt mezi školou a rodiči,
- propagovat a nabízet dětem sport i jinou zájmovou činnost pro smysluplné využití volného času (kroužky ve škole),
- ujasňovat žákům nenásilnou formou smysl života,

Hodnocení PPŠ

Průběžné vyhodnocování

Průběžné vyhodnocování představuje vedení záznamů o realizovaných aktivitách v průběhu školního roku s jejich stručným hodnocením – zakládá ŠMP, kopie VŠ.

Další postupy:

Sociometrie - dotazníkové šetření, pozorování, analýza realizace a efektivity MPP.

Na závěr školního roku bude vypracováno souhrnné písemné hodnocení MPP.

4. Dílčí cíl pro školní rok 2018 -2019

Dílčí cíl pro tento školní rok vyplývá ze závěrů hodnocení loňského MPP a z aktuální situace ve škole.

Dílčí cíle: Podpora zdravého životního stylu, zejména sportu a sportovních aktivit se zapojením rodičů. Dále prevence užívání běžně dostupných návykových látek, prevence šikany a kyberšikany a sebepoškození. Rodičům nabídneme besedu v oblasti prevence rizik sociálních sítí.

Prostředky k dosažení cíle ve vztahu k žákům:

- v preventivních programech budou zařazena témata nebezpečí užívání omamných a psychotropních látek, tabákových výrobků a jiných návykových látek,
- zdravý životní styl (pokračování projektu týden pro zdraví sportovními aktivitami dětí a rodičů).

Prostředky k dosažení cíle ve vztahu k rodičům:

- aktualizace nástěnky prevence na dané téma.

Prostředky k dosažení cíle ve vztahu k pedagogům:

- aktualizace nástěnek prevence na dané téma.

5. Plán preventivních programů, besed a jiných akcí pro žáky školy

Dlouhodobé programy

Program Zdravé zuby – pro žáky 1. stupně

Zodpovídají – třídní učitelé.

Témata v jednotlivých ročnících:

1. ročník - osvojení základních školních pravidel, navázání dobrých vztahů v kolektivu
2. ročník - osvojení pravidel školního řádu, prevence záškoláctví
3. ročník - zdraví fyzické i psychické, prevence úrazů a závislostí (kouření, závislost na internetu)
4. ročník - prevence násilí; dopravní výchova, bezpečně na silnici
5. ročník - tolerance, rovnost všech lidí – prevence šikany, rasové diskriminace; nebezpečí plynoucí s užíváním internetu (kyberšikana)
6. ročník – vztahy v kolektivu a komunikace, odmítání projevů násilí - šikana, zdravý životní styl
7. ročník – prevence látkových a nelátkových závislostí; problematika sebepoškozování
8. ročník – prevence rasové nesnášenlivosti; sexuálně rizikové chování, prevence sexuálně přenosných nemocí

9. ročník – tvorba správných postojů k negativním jevům ve společnosti - prevence kriminality

Besedy se uskuteční v průběhu celého roku.

Krátkodobé a jednorázové akce

- beseda s Policií ČR (termín dle dohody) – pro 1. až 9. ročník,
- beseda pro rodiče na téma nástrahy a nebezpečí internetu
- jednodenní turistické výlety
- týdenní turistický výlet – zaměřený na výuky jízdy na běžkách
- lyžařské kurzy
- kurz se sportovním zaměřením
- plavání v krytém bazénu
- sportovní turnaje – stolní tenis, volejbal trojic, basketbal trojic, malá kopaná, vybíjená, přehazovaná
- Halloweenské nocování
- škola v přírodě – pro žáky 1. Stupně
- školní výlety
- Mikulášská nadílka
- kulturní vystoupení, návštěva divadelních a filmových představení, účast na okresních sportovních soutěžích, olympiády, exkurze, besedy (průběžně)
- školní časopis

6. Oblast aktivit pro volný čas dětí

Školní družina

V současné době fungují na naší škole tři oddělení družiny.

Družina je v provozu od 6:45 do 7:30 hod. a odpoledne pak od 11:30 do 16:15 hod.

Nabídka zájmové činnosti ve škole

Jako každým rokem, také letos je připravována pro děti pestrá nabídka kroužků. Zapojit se do nich žáci mohou od měsíce října. Pro rodiče budou připraveny informační letáčky:

- volejbalový kroužek (V. Špačková)
- pěvecký sbor (Z. Špačková, J. Kapecová)
- keramika (R. Glacnerová, O. Pytlíková)
- hra na hudební nástroj (učitelé ZUŠ)
- kroužek rozvoje osobnosti (J. Kucharčíková, B. Muliková)
- kroužek angličtiny (J. Burešová)
- taneční kroužek (J. Burešová)

Mimoškolní volnočasové aktivity

Kromě školy nabízí možnosti pro využití volného času také další organizace, např. ZUŠ, Sokol Otaslavice, SDH Otaslavice.

7. Plánované akce pro rodiče a rodiče s dětmi

- Halloweenské nocování
- sportovní den pro žáky
- sportovní odpoledne pro žáky a rodiče
- Vánoční jarmark
- zápis do 1. třídy
- školní ples
- Vítání jara
- keramika pro rodiče s dětmi
- poradenská a konzultační činnost – konzultační hodiny pro rodiče (na základě telefonické domluvy kdykoliv)
- možnost zapůjčení si literatury týkající se problematiky rizikových projevů chování jevů.

8. Metody a formy práce preventivních aktivit

Samotné optimální klima ve škole, důvěra a pocit bezpečí jsou základem prevence a lze je realizovat s podporou vedení školy a celého pedagogického sboru, nosná část je na třídních učitelích, kteří jsou denně se žáky a včas informují ŠMP.

Příklady používaných metod při aplikaci prevence:

- aktivní sociální učení
- rozhovor
- výklad (informace)
- samostatné práce (výtvarné práce, koláže, slohové práce na dané téma, referáty, informace z tisku, projekty, ...)
- přednášky, besedy s učitelem, pozvanými odborníky
- diskuse, vyjadřování a obhajování vlastního názoru
- dramatická výchova
- hry na sebepoznání
- situační hry, hraní rolí, sociální hry
- trénování odmítání nabídky drog
- párová a skupinová práce ve třídě
- nácvik verbální a neverbální komunikace
- komunitní kruhy
- dotazníky
- výtvarné soutěže na téma: zdravá výživa, práva dítěte
- vytvoření vlastních pravidel žáků pro soužití ve třídě
- vytvoření důvěry mezi žáky a mezi žáky a učiteli
- umožňovat žákům zažívat úspěch, radost, vítězství
- samostatná práce
- skupinová práce ve třídě i napříč třídami
- projekty na preventivní téma
- dokumentární filmy s tématy prevence a následná reflexe

- interaktivní programy

Formy práce:

Vedení školy, VP a ŠMP

- Aktuální informace pro všechny pedagogické pracovníky školy (pracovní porady, další vzdělávání pedagogických pracovníků, informační schůzky mezi pedagogy).
- Seznámení s nejdůležitějšími poznatky a závěry ze seminářů, školení metodika ŠMP, výchovné poradkyně, vedení školy.

Třídní učitelé

- Pravidelná třídní setkávání.
- Různé školní akce, kde si navzájem kolektiv pomáhá.
- Pravidelné sledování školní docházky, ověřování pravosti omluvenek konzultace s ošetřujícími lékaři.
- Sledování psychického stavu žáků (agresivita, smutek, vyčlenění ze školního kolektivu náladovost).
- Sledování vzájemných vztahů mezi žáky v třídních kolektivech.
- Využívání sociometrických metod ve třídě.
- Sledování fyzického stavu žáků (původ zranění žáků a jejich přešetření konzultací s rodiči).

Všichni pedagogové

- Sledování fyzického stavu žáků.
- Další řešení jednotlivých případů záškoláctví.
- Vyšetřování rvaček a agresivního chování žáků.
- Řešení všech forem vandalizmu, násilného chování a šikany.
- Sledování symboliky drog a extrémistických organizací u žáků (přívěsky, oblečení).
- Poskytování individuální péče žákům.
- Věnovat pozornost žákům se specifickými poruchami učení, ale i žákům mimořádně nadaným.
- Cíleně zařazovat témata prevence do výuky.

- Důsledně postihovat přestupky proti školnímu řádu a konzultovat je s rodiči.

Spolupráce s mimoškolními subjekty

Účast se žáky

- exkurze
- besedy
- účast na výchovně vzdělávacích akcích

Účast pedagogů

- další vzdělávání pedagogických pracovníků (dále jen DVPP)
- studium odborných časopisů /Prevence/ a literatury
- konzultace s PPP, VP, PČR, ŠMP, ...

Spolupráce se žáky

- rozvoj kompetencí žáků (rozvoj osobnostních kvalit, rozvoj v oblasti mediální výchovy, rozvoj osobnostních kvalit)
- respektování lidských práv, odlišnosti jednotlivců
- dbát na dodržování školního řádu
- být odpovědni za své chování
- spoluvytváření přátelské atmosféry ve třídě i ve škole
- podpora zdraví prospěšných aktivit
- vhodné využívání volného času
- školní časopis
- možnost využití školní Schránky důvěry
- informační nástěnka ŠMP
- zavedení zájmových kroužků pro žáky s cílem smysluplně využít volný

9. Spolupráce s jinými specialisty

Spolupráce s institucemi:

- PPP a SPC Olomouc, pracoviště Prostějov - Vrchlického 5, 796 01 Prostějov
Tel.: 582 345 139, 582 344 237   **E-mail:** ppp-prostejov@volny.cz
- Policie ČR
- Městská policie
- OSPOD
- P - Centrum Olomouc, Mgr. Markéta Rodryčová, marketa.rodrycova@p-centrum.cz
tel: 585 221 983, 734 489 420
- Podané ruce – Vrahovická 329/83, Prostějov , tel. +420 777 454 789

Spolupráce s dalšími odborníky:

- Oblastní metodik prevence PPP Prostějov – PhDr. Kristýna Kalabisová, tel. 582 345 139
ppp-kalabisova@volny.cz
- Krajský metodik prevence – PhDr. Ladislav Spurný, l.spurny@olkraj.cz, tel: 585 508 545,
- Lékaři – MuDr. Skotáková, tel. 582 371 050
- Oddělení sociálně-právní ochrany dětí - Marčíková Iveta, Bc.,
iveta.marcikova@prostejov.eu

10. Kontakty

- PPP a SPC Olomouc, pracoviště Prostějov – ppp - Prostejov volný.cz, tel. 582 345 139
- OSPOD - pracoviště Prostějov, tel. 582 329 545
- Středisko sociální prevence Olomouc, pobočka Prostějov - Bezručovo náměstí 9,
ppr.prostejov@ssp-ol.cz, tel. 420 582 345 013

Linky pomoci

- linka bezpečí   116 111 nebo 800 155 555

www.linkabezpeci.cz, pomoc@linkabezpeci.cz, chat.linkabezpeci.cz

- rodičovská linka 840 111 234

- je v provozu každý všední den odpoledne:

pondělí, středa, pátek od 13:00 – 16:00 hodin

úterý a čtvrtek od 16:00 – 19:00 hodin

- linka vzkaz domů 800 111 113
- internet Helpline 800 155 555
- národní linka prevence AIDS 800 144 444

Pomocné a informační www stránky

www.capld.cz (seznam linek důvěry)

POMOC – KYBERŠIKANÁ   www.e-bezpeci.cz   www.kybersikana.eu

www.nebutobet.cz

www.ovce.sk

POMOC ŠIKANÁ   www.minimalizacesikany.cz

www.sikana.org   www.sikana.cz

POMOC SEBEPOŠKOZOVÁNÍ

www.psychologie.doktorka.cz/zpusoby-sebeposkozovani

www.spondea.cz

POMOC DROGY

Youtube – Drogy – 1.-8. díl – cyklus o drogách/ne/jen pro rodiče

- www.addictionsinfo.eu (Evropský portál oalkoholu, drogách a závislostech)
- www.drogovaporadna.cz
- www.drogy-info.cz
- www.sidliste.cz – problematika dětí a drog
- www.odrogach.cz

POMOC PORUCHY PŘÍJMU POTRAVY

- www.ppinfo.cz (portál o poruchách příjmu potravy)

POMOC PŘI KOUŘENÍ

- www.dokurte.cz

POMOC AIDS

- www.aids-hiv.cz

POMOC ALKOHOL

- www.pobavme-se-o-alkoholu.cz

NEBEZPEČNÉ KOMUNIKAČNÍ PRAKTIKY

- E-Bezpečí - (poradna.e-bezpeci.cz), Vzdělávání: Mgr. Klára Hrubá,
vzdelavani@e-bezpeci.cz, tel: 776 322 357
- www.mobilstory.cz – pomoc a rada při nevhodném obsahu zprávy (mobil, internet)

RŮZNÉ STRÁNKY POMOCI

- www.ceskaskola.cz
- www.addictionsinfo.eu
- www.odyssea.cz
- www.poradenskecentrum.cz
- www.zivot-bez-zavislosti.cz
- www.bezpecne-online.cz
- www.prevence-info.cz

OSTATNÍ

- KAPPA-HELP – primární prevence: Bc. Kateřina Mozrová, DiS.
prevence@kappa-help.cz, tel: 773 821 002
- Sdružení D – Mgr. et MgA. Magdaléna Strejčková, strejckova@sdruzenid.cz,
tel: 724 738 031

11. Seznam příloh

Příloha č. 1 – Školní program proti šikanování

Příloha č. 2 – Hodnocení Preventivního programu školy 2017/2018

Příloha č. 3 – Přehled vybraných platných předpisů pro oblast prevence rizikového chování

Příloha č. 4 – Témata MPP a ŠVP

Příloha č. 1

Školní program proti šikanování

Školní preventivní tým

Školní preventivní tým (dále jen ŠPT) je určen k rychlému řešení aktuálních problémů, úzké spolupráci a k prosazování PPŠ a Programu proti šikanování. Členy ŠPT jsou ŘŠ Mgr. Vladimír Leitgeb, ZŘŠ Mgr. Irena Zdráhalová, výchovný poradce Mgr. Zdeňka Špačková a Mgr. Vladimíra Špačková, metodik prevence Mgr. Barbora Muliková a příslušní třídní učitelé. ŠPT lze aktuálně doplnit či přeskupit podle situace.

1. Dokumenty k prevenci šikanování

- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j. 21291/2010-28
- Metodické doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. MŠMT 1981/2015-1
- Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 37 014/2005-25

2. Podstata programu proti šikanování

Existence programu proti šikanování vymezuje postoj školy vůči problému výskytu šikany na školách. Program proti šikanování má přispívat k vytváření bezpečného prostoru ve škole. Zaměřuje se především na prevenci šikany a nabízí postupy pro případ řešení šikanování. Je určen pedagogickým i nepedagogickým pracovníkům školy a stejně tak žákům a jejich rodičům. Základem prevence šikanování a násilí je podpora pozitivních vzájemných vztahů mezi žáky a mezi žáky a učiteli.

3. Vymezení klíčových pojmů

Šikanování = jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Nově se může realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu.

Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševní a tělesné zdraví oběti.

Verbální šikana = slovní útoky v podobě nadávek, pomlavy, ponižování, zesměšňování, vyhrožování.

Kyberšikana = útoky pomocí e-mailů, sms zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky apod.

Fyzická šikana = fyzické útoky různého typu (od házení papírků a jiných předmětů po bití apod.), záměrné ničení a poškozování věcí oběti, krádeže apod.

Smíšená šikana = kombinace verbální a fyzické šikany.

4. Jak rozpoznat šikanu?

Nepřímé (varovné) znaky šikanování mohou být např.:

- Žák je o přestávkách často osamocенý, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády.
- Při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními.
- O přestávkách vyhledává blízkost učitelů.
- Má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený.
- Působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči.
- Stává se uzavřeným.
- Jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje.
- Jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené.
- Zašpiněný nebo poškozený oděv.
- Stále postrádá nějaké své věci.

- Odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy.
- Mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy.
- Začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole.
- Odřenin, modřin, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.
- (Zejména je třeba věnovat pozornost mladším žákům nově zařazeným do třídy, neboť přizpůsobovací konflikty nejsou vzácností!)

Přímé znaky šikanování mohou být např.:

- Posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet. Rozhodujícím kritériem je, do jaké míry je daný žák konkrétní přezdívkou nebo "legrací" zranitelný.
- Kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávistným, nebo pohrdavým tónem.
- Nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil.
- Příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem, a skutečnost, že se jim podřizuje.
- Nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k spoluúčasti na nich.
- Honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvláště silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí.
- Rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout.

Stádia šikanování podle Michala Koláře

První stadium: Zrod ostrakismu

Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

Druhé stadium: Fyzická agrese a přitvrzování manipulace

V zátěžových situacích, kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity například

z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese.

Třetí stadium (klíčový moment): Vytvoření jádra

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tito šifitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti „slabí“.

Čtvrté stadium: Většina přijímá normy

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. U členů „virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

Páté stadium: Totalita neboli dokonalá šikana

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty lidí, které jsem pro přehlednost označil jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná.

5. Doporučení pro rodiče

Čeho by si rodiče měli všimnout:

- Za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi.
- Dítě nemá kamaráda, s nímž by trávilo volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.
- Dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem.
- Nechut' jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno při bedlivější pozornosti pozorovat strach. Ztráta chuti k jídlu.
- Dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o dovoz

či odvoz autem.

- Dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu).
- Usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!"
- Dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně.
- Dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objeví výkyvy nálad, zmínky o možné sebevraždě. Odmítá svěřit se s tím, co je trápí.
- Dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze.
- Dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí.
- Dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům.
- Dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma. Své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.)
- Dítě se vyhýbá docházce do školy.
- Dítě se zdržuje doma víc, než mělo ve zvyku.

Co dělat v případě podezření na šikanu:

- Pokud se Vám dítě svěří se svým trápením, důvěřujte mu, podpořte ho a slibte pomoci.
- Pokuste se zjistit co nejvíce informací.
- Informujte školu o podezření na šikanování. Obrátit se můžete na třídního učitele, školního metodika prevence, výchovného poradce nebo vedení školy. Navštivte nás.
- Při řešení problému spolupracujte se školou. Budeme respektovat Váš požadavek na zachování důvěrnosti informací.

6. Další možnosti pomoci v případě výskytu šikany

Krizová telefonní linka proti šikaně pro učitele, žáky a jejich rodiče: **286 881 059**.

7. Krizový plán

Kdy je nutné začít vyšetřovat šikanu?

- Rodiče oznámí podezření na šikanování nebo žádají o vyšetření týrání jejich dítěte.
- Dojde k „provalení“ šikanování (učitel je svědkem fyzického útoku, oběť má viditelná zranění).

- Oběť nebo její kamarád případ nahlásí učiteli.
- Šikana vyjde najevo při vyhodnocení depistážních dotazníků.
- Při nepřímo varujících signálech, kdy žák vysílá skryté signály o pomoc (postává osamocně, nemá kamaráda, je smutný, ustrašený, má nadměrnou absenci, náhle se mu zhorší prospěch,...) nebo při známkách subtilního násilí a manipulace (žák je přehlížen, odmítán, dostává příkazy a snaží se jim vyhovět, ostatní mu ničí věci a je terčem různých žertíků, třída se mu směje, nadává mu, ostatní do něj strkají, „dobrovolně“ jim dává svaččinu). Při hodnocení projevů vždy posuzujeme, zda jsou přítomny znaky šikanování: samoučelnost agrese a nepoměr sil.

Kdo řeší šikanu a s kým spolupracuje?

Školní metodik prevence s výchovným poradcem, třídním učitelem, se školským poradenským zařízením, pediatrem.

Postup pedagoga:

- Pokud je pedagog informován o šikaně nebo pojme podezření na šikanování, zahájí okamžitě vyšetřování ve spolupráci se školním metodikem prevence a výchovným poradcem, informuje ředitele.

Postup ředitele školy:

- Přijme informaci o šikanování (od pedagoga, rodiče, žáka).
- Rozhodne se, zda škola zvládne řešení šikany vlastními silami nebo zda potřebuje pomoc zvenčí (PPP, SVP, Policie ČR).
- V případě prokazatelných jevů šikany jmenuje pracovníky, kteří se budou podílet na jejím vyšetřování dle jeho pokynů.
- Zajistí informování rodičů o vyšetřování šikany, které řídí.
- V případě nutnosti doporučí rodičům agresora dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místě příslušném diagnostickém ústavu.
- V mimořádných případech podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.
- Při podezření, že šikanování naplnilo podstatu trestného činu (provinění), oznámí tuto

skutečnost Policii ČR.

- Projedná v pedagogické radě potrestání agresorů.

Postup ŠMP a VP

Při šetření šikany postupují dle kroků uvedených v kapitole 7.1.

Rámcový třídní program pro řešení zárodečného stádia šikanování

- Časovým prostorem třídního učitele pro uskutečňování programu jsou volnější hodiny.
- Účastníci by měli sedět v kruhu, aby na sebe vzájemně viděli a mohli spolu komunikovat bez překážek.
- Obsah setkání by měl zahrnovat: zahájení, hry, téma dne a kolečko připomínek a dotazů.
- Prvním úkolem setkání je postupné přijetí pravidel podporujících spolupráci a kamarádství (včasný příchod, aktivní účast, otevřenost a upřímnost, pravdomluvnost, ukázněnost, závaznost rozhodnutí).
- Dalším krokem je vytvoření specifických pravidel zaměřených na zabránění přímé i nepřímé šikaně s cílem. Je nutné zaujmout jasné stanovisko – šikanování nebude trpěno.

Metody vyšetřování šikanování:

Odhalení šikany bývá obtížné. Významnou roli při jejím zjišťování hraje strach, a to nejen strach obětí, ale i pachatelů a dalších účastníků. Strach vytváří obvykle prostředí „solidarity“ agresorů i postižených.

Vyšetřování počáteční šikany (se standardní formou)

- Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi.
- Nalezení vhodných svědků.
- Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů).
- Zajištění ochrany obětem.
- Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.
- Realizace metody usmíření nebo metody vnějšího nátlaku (výchovní pohovor, výchovná komise s agresorem a jeho rodiči).
- Schůzka třídy (vyhlášení a zdůvodnění závěrů šetření – metoda usmíření nebo oznámení potrestání agresorů).

- Rozhovor s rodiči.
- Práce s celou třídou.

Na co se zaměřit

Je nutno zdokumentovat odpovědi na následující otázky:

- Kdo je obětí, popřípadě kolik je obětí?
- Kdo je agresor, popřípadě kolik je agresorů, kdo z nich je iniciátor, kdo aktivní účastník a kdo je obětí i agresorem?
- Co, kdy, kde a jak dělali agresori konkrétním obětím?
- K jak závažným agresivním a manipulativním projevům došlo?
- Jak dlouho šikanování trvá?
- V případě, že je informátorem rodič, nesmíme jeho výpověď zpochybňovat, ale věc neodkladně řešit. Domluvit se s rodiči na spolupráci, na způsobu ochrany dítěte a naznačit příští kroky.
- V případě, že je informátorem sama oběť, je důležité, aby o tom nevěděli ostatní žáci a abychom ji ochránili před agresory.

Nalezení vhodných svědků

- Vybereme žáky, kteří s obětí kamarádí nebo ji alespoň neodmítají, žáky, kteří jsou nezávislí na agresorech.

Individuální, případně konfrontační rozhovor se svědky

- Důležité je, abychom rozhovory organizovali tak, aby o nich druzí nevěděli.
- Nikdy nekonfrontujeme oběť s agresorem.

Ochrana oběti

- Po celou dobu vyšetřování je nutné ochránit oběť. Zvýšit dozor, zorganizovat bezpečné příchody a odchody dítěte, v nutném případě nechat dítě doma.

Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi

- Následuje až po shromáždění důkazů! Slouží k zastavení agrese.
- Upozorníme je, že při jakémkoli náznaku šikanování bude jejich potrestání přísnější, případně bude nahlášeno policii. Naopak, pokud budou mít snahu napravit situaci, může to zmírnit kázeňská opatření.

Výchovná komise (návrh možného postupu)

Posloupnost vedení jednání:

- seznámení rodičů s problémem
- postupné vyjádření pedagogů
- vyjádření žáka
- vyjádření rodičů
- rozhovor komise za zavřenými dveřmi
- seznámení rodičů a žáka se závěry jednání

Rozhovor s rodiči oběti

- Úkolem je informovat rodiče o zjištěních a závěrech školy a domluvit se na dalších opatřeních.

Práce s celou třídou

- O způsobu potrestání agresorů informujeme celou třídu. Je třeba s touto třídou nadále pracovat, rozvíjet kamarádské a bezpečné vztahy. Můžeme se také obrátit na odborníky – Středisko výchovné péče, PPP...

Vyšetřování pokročilé šikany s neobvyklou formou – výbuch skupinového násilí vůči oběti

- Překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí.
- Domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování.
- Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
- Pokračující pomoc a podpora oběti.
- Nahlášení policii.
- Vlastní vyšetřování – rozhovor s obětí a informátory, nalezení nejslabších článků nespolupracujících svědků, individuální nebo konfrontační rozhovory se svědky, rozhovory s agresory, případně jejich konfrontace.

Léčba – metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.

V rámci první pomoci je nutné při pokročilých, brutálních a kriminálních šikanách spolupracovat s dalšími institucemi a orgány, a to zejména s pedagogicko-psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče, orgánem sociálně právní ochrany dítěte, Policií ČR.

V případě negativních dopadů šikanování na oběť je nutné zprostředkovat jí péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, speciálně pedagogického centra nebo dalších odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.

Nápravná opatření

Výchovná opatření

- Napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele.
- Snížení známky z chování.

V mimořádných případech se užití další opatření:

- Ředitel školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místně příslušném diagnostickém ústavu.
- Ředitel školy podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.

KLÍČOVÁ OPATŘENÍ

1. Zmapování situace a motivování pedagogů ke změně

Podstatnou součástí programu je mapování vztahů v jednotlivých třídách.

Orientační mapování vztahů u žáků 1. a 2. ročníku zajistíme formou her, malování atd. U žáků 3. až 9. ročníku probíhá zjišťování klimatu ve třídě pomocí diagnostických metod (řízený rozhovor, rozbor modelových situací, dotazníky,...). Po vyhodnocení seznámí metodik prevence třídní učitele s výsledky a společně stanoví další postup. Jedním z elementárních opatření k ochraně dětí před násilím je domluva pedagogů jak postupovat při řešení výchovně náročných – krizových situací, v našem případě při šikanování.

2. Společné vzdělávání a supervize

- celoškolský vzdělávací plán – analýza potřeb
- týmová práce a zvyšování kompetencí
- vzájemná hospitace zaměřená na práci se skupinou
- pravidelná setkání s odborníkem – supervize
- psychohygienu

3. Užší realizační tým

- vedení školy
- výchovný poradce, školní metodik prevence, třídní učitel
- zpracování dlouhodobého plánu a operačních cílů
- koordinace při krizových situacích
- následná práce se třídami

Užší realizační tým tvoří ředitel školy, metodik prevence, výchovný poradce. Je hlavním článkem řízení činností souvisejících se zaváděním a ověřováním programu. Podporuje efektivní komunikaci mezi všemi pedagogy. Vytváření podmínky pedagogické práce příznivé pro budování ochrany dětí před šikanováním.

4. Prevence v hodinách

- dlouhodobý plán práce se třídou
- podpora mezilidských vztahů – úcta, respekt
- stanovování a respektování limitů vlastních a cizích – rozvoj kázně a sebekázně
- stanovení pravidel
- zvládání konfliktních situací – způsob řešení
- vztah k autoritě
- jednorázová setkání třídy
- řešení aktuálních problémů
- schopnost sdělit, obhájit, respektovat, změnit názor, postoje

Další nezbytnou podmínkou prevence šikanování je systematická a odborná práce se třídou. V podstatě jde o práci třídních učitelů se skupinovou dynamikou třídy. Je nutné, aby třídní učitel alespoň minimálně podporoval růst pozitivních vztahů ve skupině. Součástí hodin může být diskuse, jaký je rozdíl mezi šikanováním a šikádním, vytvoření třídní charty proti šikanování, hledání odpovědi co mohou udělat ostatní a co já sám, abychom se ve třídě cítili bezpečně a v pohodě, řešení otázky, co by se dalo dělat společně zajímavého, sebehodnocení, kooperační hry. Programy třídních schůzek žáků na I. stupni mohou mít řadu zvláštností. V popředí jsou kooperační a tvořivé hry, hraní pohádek, čtení bajek a povídaní si o zážitcích z programu atd., navíc je vhodnější rozdělit tuto činnost na kratší časové úseky v rámci vyučování celého týdne.

5. Prevence ve výuce

- postoje pedagogů – sebeúcta, profesní čest, sociální dovednosti, umění práce se skupinou, komunikační dovednosti
- učitel – vzor
- využití témat předmětů k získání znalostí, dovedností a postojů
- ověřování efektivity témat výuky zaměřené na životní dovednosti
- aplikace v každodennosti
- vztah k povinnostem
- práva a povinnosti
- sebehodnocení, sebepoznávání
- motivace a pracovní morálka
- prostor pro hodnocení učitele žáky
- zařazování témat k posílení prevence do výuky

6. Prevence ve školním životě mimo vyučování

- výlety, exkurze, návštěvy divadla, kina, práce s dětmi v zájmových kroužcích
- zaměřit se na tvořivou atmosféru a minimalizovat chvíle, kdy se žáci začínají nudit
- při společných akcích respektovat a dodržovat:
- společně předem připravená pravidla - řídí se jimi jak žáci, tak i učitelé
- rozdělení žáků do menších skupin – každý odpovídá za každého
- problémové žáky rozdělit do ostatních skupin tak, aby se k sobě nedostali potenciální agresori a oběti
- rizikové typy pověřit drobným úkolem
- učitel je se skupinami v neustálém kontaktu
- v problémových skupinách posílit pedagogický dozor
- výjezdní třídní akce – adaptační programy, výlety, exkurze
- propojení aktivit školy s rodičovskou veřejností

7. Ochranný režim

Interní zdroje:

- školní řád, dozory

Externí zdroje:

- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních.
- Legislativní opatření – úmluva o právech dítěte, zákon o sociálně právní ochraně dítěte, vyhlášky.

8. Spolupráce s rodiči

- prohloubit spolupráci s rodiči
- netradiční třídní schůzky, zapojení většího počtu rodičů do školních, třídních akcí
- u ohrožených dětí častější spolupráce
- usnadnit rodičům kontakt na učitele – e- mail, konzultační hodiny
- seznámení rodičů s postupem školy v jednotlivých situacích
- zmapování vhodných způsobů komunikace
- zmapování potřeb rodičů ve vztahu ke škole
- Sdružení rodičů
- seznámení s postupem školy
- nabídka odborné pomoci – specializovaná zařízení

9. Školní poradenské služby

- činnost výchovného poradce
- činnost školního metodika prevence
- činnost ředitele školy
- činnost cílové skupiny: žáci, rodiče, pedagogové

10. Vztahy s okolními školami

- komunikace se školami – průběžná
- vzájemné informování o možnostech spolupráce

11. Spolupráce se specializovanými zařízeními

- v resortu školství – s pedagogicko-psychologickými poradnami, středisky výchovné péče, speciálně pedagogickými centry,
- v resortu zdravotnictví – s pediatrií a odbornými lékaři, dětskými psychology, psychiatry a zařízeními, která poskytují odbornou poradenskou a terapeutickou péči, včetně individuální a rodinné terapie,

- v resortu sociální péče – s oddělením péče o rodinu a děti, s oddělením sociální prevence (možnost vstupovat do každého šetření, jednat s dalšími zainteresovanými stranami, s rodinou),
- případně s NNO specializujícími se na prevenci a řešení šikany.

Pokud má učitel jistotu, že byl spáchán trestný čin, má ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení, pokud má podezření, zákon určuje školskému zařízení za povinnost nahlásit tuto skutečnost obecnímu úřadu, tedy sociálnímu pracovníkovi z orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD). V případě, že se rodiče odmítají spolupracovat se školou a odmítají se zúčastňovat výchovných komisí, je škola opět oprávněna vyrozumět OSPOD.

Použitá literatura a dokumenty:

Kolář Michal, Bolest šikanování, Portál, Praha 2001

Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních, Č. j. MŠMT – 22294/ 2013 - 1

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, Č.j. 21291/2010-28

Příloha č. 2

Hodnocení Preventivního programu školy 2017/2018

Dlouhodobé cíle programu:

- Žáci byli vedeni vyučujícími k aktivnímu přístupu ke zdraví a ke zdravému životnímu stylu, na prvním stupni proběhl program Zdravé zuby, pro všechny třídy potom projekt „Týden pro zdraví“.
- Žáci byli vedeni k aktivnímu přístupu v oblasti osobního bezpečí, bezpečného internetu,... Ve spolupráci s Policií ČR byl žákům VI. – IX. třídy připraven preventivní program o ochraně a bezpečí – „Kyberkriminalita“, pro žáky IX. třídy program „Kyberšikana“, dále program „Divadlo fórum“ pro žáky IX. třídy se zaměřením na prevenci drogové závislosti a „Ostré hrany“ pro žáky VI. třídy se zaměřením na prevenci šikany.
- V rámci prevence chování ohrožujícího zdraví dětí byla uskutečněna beseda „VZPoura úrazům“ pro žáky III. – IX. třídy.
- V souladu s našim programem podpory zdravého životního stylu a především podpory sportovních aktivit byl uspořádán sportovní den pro rodiče s dětmi s velmi pozitivním ohlasem.
- Metodik prevence se zúčastnil setkání metodiků prevence na okresní úrovni a Krajské konference.
- Všichni vyučující se snažili svým přístupem zlepšit sociální vztahy v třídních kolektivech a to jak v průběhu vyučování, tak především na společných akcích tříd (výlety, sportovní kurzy,...).
- Sdružení rodičů podpořilo školu a přispělo žákům na výchovné a vzdělávací programy, lyžařský kurz atd.
- Komunikace mezi žáky a učiteli zůstává na celkem dobré úrovni. Nedobré sociální návyky některých studentů se však zcela odstranit nedaří. Řešili jsme především záškoláctví.
- Během školního roku bylo pomocí sociometrických dotazníků a portálu Pro školy testováno klima tříd. Sociogram je pro nás ukazatelem stavu sociálních vazeb v jednotlivých třídách. Získáváme další cestou ukazatele na možné „ohrožené“ žáky a můžeme lépe pracovat

s třídními kolektivy. Důležité pro nás bude dlouhodobější sledování a srovnávání výsledků testování.

Střednědobé cíle:

- Věnovali jsme pozornost problémovým žákům a vztahům ve třídních kolektivech.
- Všichni vyučující usilovali o respektování přirozených a specifických vývojových potřeb žáků (poskytování individuálních konzultací vyučujícími v rámci výuky i třídními učiteli).
- Ve všech vyučovaných předmětech probíhal nácvik praktických, sociálních a komunikačních dovedností.
- Žákům byl dán poměrně velký prostor pro volnočasové aktivity - prakticky všechny celoškolské aktivity fungovaly tak, jak bylo navrženo v MPP.

Dílčí cíle:

Preventivní působení v oblasti šikany, prevence HIV, zneužívání návykových látek a domácího násilí – projekce filmů „Mezi stěny“, „Řekni drogám ne“, bezpečného používání internetu - 2. stupeň „Seznam se bezpečně“, na prvním stupni byly děti průběžně seznamovány přiměřenou formou s nebezpečím internetu a návykových látek.

Všechny třídní učitelky vedou záznamy o historii třídy a na pravidelných setkáních s metodikem prevence a výchovnými poradci dochází ke konzultacím.

Na schůzkách školního poradenského pracoviště se řešily a projednávaly drobnější i závažnější porušení školního řádu. Ze všech jednání byly vedeny záznamy, které jsou uloženy jak u výchovného poradce, tak u metodika prevence a u zástupce ředitele.

Krátkodobé cíle a jednorázové akce:

- Projekt „Týden pro zdraví“
- Beseda s Policíí ČR
- Program „Do dna“ – prevence alkoholismu
- Beseda s dermatoložkou na téma „Péče o pleť v době dospívání“ - dívky 6. - 9. třída
- Lyžařský běžecký kurz
- Lyžařský kurz– základní - pro 7. třídu, pokračující – pro 8. a 9. třídu

- Dvoudenní kurz se sportovním zaměřením (9. třída)
- Sportovní turnaje – volejbal trojic, stolní tenis, vybíjená, přehazovaná
- Halloweenské nocování
- Vítání jara
- Škola v přírodě – Hutisko Solanec
- Mikulášská nadílka
- Kulturní vystoupení, divadlo, soutěže, olympiády, exkurze, besedy, projekty
- Školní časopis
- Práce školních zájmových kroužků

Příloha č. 3

Přehled vybraných platných předpisů pro oblast prevence rizikového chování

I. Přehled základní legislativy

STRATEGIE

- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013-2018
- Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 až 2018, č.j.431/10
- Strategický protidrogový plán Ol. kraje na období 2015 -18
- Strategie prevence kriminality na léta 2016 – 2020
- Krajský plán primární prevence na léta 2015- 2018

ZÁKONY

- Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) - ve znění zákona č. 178/2016 Sb., s účinností ke dni 1. září 2016
- 562/2004 Sb. změna některých zákonů v souvislosti s přijetím školského zákona
- 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- Zákon č. 379/20015 Sb., k ochraně před škodami působenými tabákem, alkoholem, návykovými látkami

VYHLÁŠKY

- VYHLÁŠKA 27/2016: Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných
- vyhláška 197/2016 Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další vyhlášky
- Novela 412/2006 Vyhlášky o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditačních komisí a kariérním systému pedagogických pracovníků č. 317/2005 Sb.

METODICKÉ POKYNY A DOPORUČENÍ

- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MŠMT-21149/2016)
- Metodické doporučení k prevenci rizikového chování dětí, žáků a studentů ve školách a ve školských zařízeních č.j. 21291/2010-28 + přílohy pro jednotlivé typy rizikového chování : 1. návykové látky, 2. rizikové chování v dopravě, 3. poruchy příjmu potravy, 4. alkohol, 5. syndrom CAN, 6. školní šikanování, 7. kyberšikana, 8. homofonie, 9. extremismus , rasismus, xenofobie, antisemitismus, 10. vandalismus, 11. záškoláctví, 12. krádeže, 13. tabák, 14. krizové situace spojené s násilím, 15. netolismus , 16. sebepoškození, 17. nová náboženská hnutí, 18. rizikové sexuální chování, 19. příslušnost k subkulturám, 20. domácí násilí
- Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, č.j.: 14423/99-22
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví, č.j.: 10194/2002 –14

související normy:

- Zákon o sociální potřebnosti č. 422/2003 Sb. (novela zákona č. 482/1991 Sb.) – ohlašovací povinnost školy při neomluvených hodinách;
- Zákon o sociálně-právní ochraně dětí č. 359/1999 Sb. (změny - platné znění od 1.1.2015 – více o ohlašovací povinnosti školy
- Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané, č.j.: 25884/2003-24

související norma:

- Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže č. 218/2003 Sb. platné znění od 1.6.2015
- Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT Č.j.: 37 014/2005-25

II. Kompletní legislativní předpisy

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Dnem 1. 9. 2016 nabyla účinnosti novela tohoto zákona 82/2015Sb.

http://www.msmt.cz/uploads/skolsky_zakon.pdf

- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění vyhlášky č. 116/2011 Sb., 103/2014 Sb., nyní 197/2016 Sb.

<http://www.sbirka.cz/POSLATYD/NOVE/16-197.htm>

- Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami, ve znění vyhlášky č. 147/2011 Sb. a 103/2014 Sb.

<http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-73-2005-sb-1>

- Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, ve znění vyhlášky č. 279/2012 Sb.

Informace o novele vyhlášky č. 74/2005 Sb.:

<http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-74-2005-sb-1>

- Vyhláška č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy, ve znění vyhlášky č. 225/2009 Sb.

Informace o novele vyhlášky č. 15/2005 Sb.:

<http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-15-2005-sb-1>

- Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů.

<http://www.msmt.cz/dokumenty/http-www-msmt-cz-dokumenty-vyhlaske-ke-skolskemu-zakonu>

- Vyhláška č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů v platném znění

<http://www.msmt.cz/dokumenty/zakon-o-pedagogickych-pracovnicich>

- Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků

<http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-317-2005-sb> 3

- Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (z. č. 333/2012 Sb.)

<http://www.msmt.cz/dokumenty/zakon-c-109-2002-sb-o-vykonu-ustavni-vychovy-nebo-ochranne-vychovy-ve-skolskych-zarizenich-a-o-preventivne-vychovne-peci-ve-skolskych-zarizenich-a-o-zmene-dalsich-zakonu>

- Vyhláška 244/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 438/2006 Sb., kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních

<http://www.esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=2011s244>

- Vyhláška č. 458/2005 Sb., kterou se upravují podrobnosti o organizaci výchovně vzdělávací péče ve střediscích výchovné péče

<http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-458-2005-sb-ktou-se-upravuji-podrobnosti-o-organizaci-vychovne-vzdelavaci-peci-ve-strediscich-vychovne-peci>

- Vyhláška o požadavcích na potraviny, pro které je přípustná reklama a které lze nabízet k prodeji a prodávat ve školách a školských zařízeních

<http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/pamlskova-zacne-platit-20-zari-2016?source=rss>

Odkaz na vyhlášky MŠMT:

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/vyhlaskey-1>

Vnitroresortní předpisy a dokumenty

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28, vč. 6 nových příloh vydaných v r. 2015
<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

Metodický pokyn MŠMT k řešení šikanování na školách a školských zařízeních, č. j.:
MSMT-21149/2016
<http://www.msmt.cz/file/38988/>

Metodický pokyn MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, č.j.:
14 423/1999-22 (Věstník MŠMT sešit 5/1999)
http://www.odrogach.cz/skola/dokumenty/metodicky-pokyn-k-rasismu-a-xenofobii.html?section_id=16

Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví č.j.: 10194/2002-14
<http://www.msmt.cz/file/379234>

Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT, č.j. 37 014/2005-25
<http://www.msmt.cz/file/38377>

Metodické doporučení k bezpečnosti žáků a studentů ve školách a školských zařízeních:
Minimální standard bezpečnosti, č.j.: 1981/5015-1

Metodické doporučení pro práci s Individuálním výchovným programem v rámci řešení rizikového chování žáků, č.j. MSMT-43301/2013
http://www.kvkskoly.cz/manazer/metodika/Documents/Metodicke_doporuceni_IVyP.pdf

Metodické doporučení ke zřízení funkce asistenta pedagoga, Čj.: MSMT-7502/2015
http://www.nuv.cz/uploads/Metodicke_doporuceni_ke_zrizeni_funkce_asistenta_pedagoga.pdf

Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané, č.j.:25884/2003-24

<http://www.kvkskoly.cz/manazer/metodika/Documents/PP%20policie.doc>

Využití právních opatření při řešení problémového chování žáků na školách, MŠMT, únor 2014

http://www.kvkskoly.cz/manazer/metodika/Documents/Vyuziti_pravnich_opatreni_2014.pdf

Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu, č.j.: 11 691/2004-24

<http://www.kvkskoly.cz/manazer/metodika/Stranky/Primarni-prevence-patologicckych-jevu.aspx>

Metodický pokyn k upřesňující podmínky činnosti středisek výchovné péče

<http://www.msmt.cz/dokumenty/metodicky-pokyn-upresnujici-podminky-cinnosti-stredisek-vychovne-pece>

Nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů, ve znění nařízení vlády č. 239/2015 Sb.

<https://www.zkola.cz/management/prehledpredpisu/zakony/Documents/sb0099-2015-239-2015.pdf>

Odkaz na metodické pokyny MŠMT pro rok 2016:

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/metodicke-pokyny-pro-rok-2012>

Strategie 5

Národní strategie primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže v působnosti ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na období 2013 -2018

<http://www.msmt.cz/file/28077>

Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 – 2018

http://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/strategie_web.pdf

Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 – 2020

<http://www.mvcr.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-leta-2016-az-2020.aspx>

Národní strategie prevence násilí na dětech v České republice na období 2008 – 2018

http://www.nsz.cz/images/stories/PDF/Soubory_ke_stazeni/strategie-proti-nasili-na-detech1.pdf

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015 – 2020

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy-3?highlightWords=dlouhodob%C3%BD+z%C3%A1m%C4%9Br>

Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020

http://www.vzdelavani2020.cz/images_obsah/dokumenty/strategie-2020_web.pdf

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů

Zákoník práce č. 262/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě 6

Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů

Úmluva o právech dítěte

Zásada neveřejnosti jednání na úseku sociálně-právní ochrany dětí při provádění ústního jednání s dítětem v rámci šetření mimo úřední prostory v „bezpečném prostředí důvěry“

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ

Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými toxikomaniiemi a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon. č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami.

Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v platném znění 7

MINISTERSTVO VNITRA

Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník v platném znění

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů

MINISTERSTVO FINANCÍ

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů

Příloha č. 4

Témata PPŠ začleněná do jednotlivých předmětů v našem ŠVP

TEMATICKÝ ROZPIS:

1. ročník

Hlavní téma: Osvojení základních školních pravidel, navázání dobrých vztahů v kolektivu
--

1. Budovat v třídních kolektivech hezké kamarádské vztahy – vzájemná pomoc, půjčování věcí, spolupráce atd. Systematicky usměrňovat dětskou agresivitu a bezohlednost jako možný zárodek budoucí šikany.
2. Využívat k rozvoji citové výchovy pohádek a příběhů ze života dětí, posilovat ve vědomí dětí úlohu rodiny a rodičů a úctu k dospělým.
3. Vhodnou formou varovat děti před podezřelým chováním neznámých dospělých lidí.
4. Osvojení školních pravidel jako nástroje prevence.
5. Posílit nabídku volnočasových aktivit pro děti formou kroužků.

2. ročník

Hlavní téma: Osvojení pravidel školního řádu, prevence záškoláctví
---

1. Pokračovat v práci s třídním kolektivem, sledování vztahů mezi dětmi.
2. Vytvoření 4 – 5 závazných pravidel chování k sobě navzájem.
3. Prevence záškoláctví. Pravidla školního řádu.
4. Začít s formováním postojů ke kouření, pití alkoholu a drogám.
5. Vždy si najít čas na popovídání si s dětmi o jejich problémech.
6. Učit děti smysluplnému využívání volného času, poučit je o možných nebezpečích prevence úrazů.

3. ročník

Hlavní téma: Zdraví fyzické i psychické, prevence úrazů a závislostí (kouření, závislost na internetu)

1. Posilovat v dětech vědomí, že zdraví je základní lidská hodnota, vést je k takovému chování, aby neublížily sobě ani ostatním (školní řád).
2. Posilování citové výchovy dětí, vytvoření správného povědomí o mezilidských vztazích, komunikaci, slušném chování.
3. Při jednáních a kontaktu s rodiči zdůrazňovat důležitost smysluplného a aktivního prožívání volného času dětí, nutnost jejich spoluúčasti na tomto prožívání.
4. Prevence úrazů.
5. Předcházení závislostem na návykových látkách – nácvik odmítání.
6. Rozšířit instrukce dětem, jak se bránit podezřelým nabídkám neznámých dospělých lidí.
7. Dopravní výchova.

4. ročník

Hlavní téma: Prevence násilí. Dopravní výchova, bezpečně na silnici

1. Dopravní výchova.
2. Vytvářet vlastní nabídku nebo zprostředkovat dětem nabídky na využívání volného času, podporovat zdravý životní styl, pohybovou výchovu.
3. Školy v přírodě, výlety.
4. Zaměřit se na nebezpečí vzájemného zastrašování, vysmívání, vyhrožování a dalších forem slovní agrese – pokud možno vysvětlovat namísto trestů.
5. Vést děti ke vzájemné toleranci. Pravidla třídy – jak se k sobě chovat.
6. Seznámit děti se sítí služeb, poraden, kam je možné se obrátit v případě problému. Krizová centra a linky. Žáci by měli vědět, že i ve škole mohou řešit problémy s třídním učitelem, výchovným poradcem či metodikem prevence.
7. Seznámení se s první pomocí v krizových situacích.

5. ročník

Hlavní téma: Tolerance, rovnost všech lidí – prevence šikany, rasové diskriminace. Nebezpečí plynoucí s užíváním internetu (kyberšikana)

1. Vést děti ke vzájemné toleranci, poučit je o rovnosti všech lidí i ras.

2. Pokračovat ve spolupráci s Městskou policií Brno v oblasti prevence dětské.
3. Zásady zdravého životního stylu.
4. Posilování zdravých vztahů v kolektivu.
5. Školy v přírodě, výlety.
6. Závislosti a nebezpečí s nimi spojené.
7. Vhodné trávení volného času – vyprávění, zážitky.

6. ročník

Hlavní téma: Tolerance, odmítání projevů násilí, zdravé vztahy v kolektivu
---

1. Posilovat vztah důvěry učitel – žák a upevňovat vztahy mezi žáky. Formování skupiny, která je pro žáky bezpečným místem. Pokračovat ve spolupráci s metodikem prevence a výchovným poradcem.
2. Spolupráce s rodiči, předávání informací.
3. Pomoc při zvládání náročných fyzických i duševních situací. Význam diskuze, komunikace, odmítání projevů brutality, agrese.
4. Posilovat schopnosti odmítání alkoholu, drog a nikotinu - s využitím zkušeností z minulých ročníků. Právní a zdravotní rizika užívání návykových látek. Nesmiřitelnost s jakýmkoliv projevy rasismu a extremismu.
5. Zaměřit se na prevenci ostrakismu, zdůrazňovat význam harmonických mezilidských vztahů. Minimalizace projevů šikany. Pravidla soužití ve třídě.
6. Pokračovat v individuálním přístupu k dětem s vývojovými poruchami učení.
7. Učit děti obraně před manipulací, seznámit je s uměním říci „ne“ v modelových situacích.

7. ročník

Hlavní téma: Prevence látkových a nelátkových závislostí
---

1. Navázat co nejužší trvalou spolupráci s rodiči dětí, u kterých již lze pozorovat problémy (alkohol, gamblerství, lehké drogy, party atd.).
2. Právní a zdravotní rizika užívání návykových látek.
3. Nelátkové závislosti – závislost na internetu. Nebezpečí z toho plynoucí.
4. Zařazovat prožitkové metody práce do výuky, učit vyrovnat se s neúspěchem. Nebezpečí sebepoškozování, poruchy příjmu potravy.

5. Vést děti k tomu, že i odlišné názory či zájmy lze respektovat, tolerance. Klást důraz na spolupráci ve skupině a zodpovědnost za společné úkoly.
6. Zajistit dětem orientaci v nabízeném poradenství (Modrá linka, K- centrum, Linka důvěry atd.).
7. Širokou nabídkou volitelných a nepovinných předmětů se snažit dát dětem náměty na trávení volného času (s důrazem na sport a pohybovou činnost). Pobytové akce mimo školu – lyžařský kurz, škola v přírodě, exkurze, výlety. Zájmová činnost.
8. Vandalismus
9. Stále sledovat dodržování pravidel soužití ve třídě.

8. ročník

Hlavní téma: Prevence rasové nesnášenlivosti. Sexuálně rizikové chování, prevence sexuálně přenosných nemocí

1. Zaměřit se na tvorbu správných postojů k negativním jevům ve společnosti.
Vést žáky k uvědomění si, že svoboda člověka neznamena jen práva, ale i povinnosti a zodpovědnost.
2. Učit žáky umění vcítit se do pocitů druhého a vyvodit z toho pro sebe závěry.
3. Pomocí konkrétnějších případů dokazovat žákům nebezpečí užívání návykových látek a hraní hazardních her. Zvýšení schopnosti odolávat nebezpečím, krizím, stresu a zátěžovým situacím – odmítání alkoholu, drog, nikotinu.
4. Připravit žáky na nebezpečí, která v sobě skrývají média – internet, kyberprostor, sociální sítě, navazování vztahů jejich prostřednictvím. Bezpečně v kyberprostoru.
5. Spolupráce s rodiči, možnost individuálních i společných setkání.

9. ročník

Hlavní téma: Tvorba správných postojů k negativním jevům ve společnosti – prevence kriminality

1. Věnovat pozornost profesní přípravě žáků na volbu povolání (nevhodná volba povolání může přinést rozčarování, nezaměstnanost a následně větší možnost výskytu sociálně patologických jevů).
2. Znalost dokumentů, které upravují lidská práva, sociálně právní ochrana dětí, činnost

orgánů právní ochrany občanů.

3. Zvládání modelů chování v krizových situacích – šikana, týrání, odmítání projevů brutality a násilí (médiá). Bezpečně v kyberprostoru.
4. Nebezpečí sekt, náboženského fanatismu.
5. Sexuální zneužívání, týrání a manipulace. Informovat žáky o nebezpečí skrývajících se v promiskuitě (HIV, žloutenka typu B, pohlavní nemoci). Sexuálně rizikové chování.
6. Kriminalita – majetková, násilné povahy, soužití s minoritami.
7. Diskriminace, rasismus, xenofobie. Právní vědomí – lidská práva, přestupek, trestný čin.
8. Tam, kde je to potřeba, pomáhat žákům v budování a posilování sebedůvěry a tím rozvoji jejich osobnosti.

Zdroje a seznam použité literatury

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže. (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28)

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MŠMT 21149/2016) + přílohy pro jednotlivé typy rizikového chování : 1. návykové látky, 2. rizikové chování v dopravě, 3. poruchy příjmu potravy, 4. alkohol, 5. syndrom CAN, 6. školní šikanování, 7. kyberšikana, 8. homofonie, 9. extremismus , rasismus, xenofobie, antisemitismus, 10. vandalismus, 11. záškoláctví, 12. krádeže, 13. tabák, 14. krizové situace spojené s násilím, 15. netolismus, 16. sebepoškozování, 17. nová náboženská hnutí, 18. rizikové sexuální chování, 19. příslušnost k subkulturám, 20. domácí násilí

Miovský, M., Aujezká, A., Burešová, I., Čablová, L., Červenková, E., Jírová Exnerová, M. et al. (2015). *Programy a intervence školské prevence rizikového chování v praxi*. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze v Nakladatelství Lidové noviny

Miovský, M., Skácelová, L., Zapletalová, J., Novák, P., Barták, M., Bártík, P. et al. (2015). *Prevence rizikového chování ve školství*. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze v Nakladatelství Lidové noviny

Miovský, M., Skácelová, L., Zapletalová, J., Novák, P., Barták, M., Bártík, P. et al. (2015). *Výkladový slovník základních pojmů školské prevence rizikového chování*. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze v Nakladatelství Lidové noviny